

утвердженню комунікативної парадигми у соціальному пізнанні.

Тому спроби Габермаса адаптувати стародавній концепт до особливостей сучасного постмодерного суспільства вбачаються спробами порятунку демократії, надання їй «другого дихання», а також навіть збагачення її здобутками сучасного праворозуміння (концепція прав людини, принципи справедливості, гідності, верховенства права, гуманізму і т.д.).

Невпинна трансформація соціокультурної реальності вимагає переосмислення сучасної комунікативної ситуації і формування відповідних стратегій, тактик управління та методології аналізу комунікативних процесів, які б допомогли суспільству сприймати і продукувати нові дискурси, а також контролювати їхні впливи на розбудову громадянського суспільства. Незамінна роль комунікації у розвитку правової системи, поява та розповсюдження якісно нового типу комунікативних структур потребують аналізу та переосмислення правової реальності і її комунікативної природи.

Отже, варто підкреслити, що цінність комунікативного підходу в теорії та філософії права набуває особливого значення в умовах сучасного світу, в якому відбуваються численні воєнні конфлікти, в тому числі і в Україні. Такий підхід відкриває перспективи замінити насильство на діалог, результатом якого будуть правові норми, створені на принципах рівності, справедливості та гуманізму. Проблеми дослідження комунікативного дискурсу правової реальності потребують у подальшому наукових досліджень та практичного забезпечення.

Література

1. Оніщенко Н.М. Комунікаційна складова гармонізації громадянського суспільства. *Філософські та методологічні проблеми права*. 2014. № 1. С. 182-195.

2. Габермас Ю. Структурні перетворення у сфері відкритості: / пер. з нім. А. Онишко. Львів: Літопис, 2000. 317 с.

УДК 340.12.114(043.2)

Олещенко В.Ю., к.держ.упр.,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

ІДЕЯ СВОБОДИ У ТЕОРІЇ ПРАВ ЛЮДИНИ

Дослідження питання про сутнісний зміст поняття прав людини є актуальним і закономірним. Наскільки точніше ми зможемо визначити дану правову категорію, надати їй зрозумілу форму, настільки більш детально ми зможемо побудувати систему її захисту.

В першу чергу, варто відмітити, що права людини сьогодні мають вираз у формі закріплених і забезпечених законодавством свобод індивіда. Призначенням права є закріплення меж свободи індивіда та збереження суспільного ладу від свавілля. Тобто, у якісному розумінні зазначена свобода, яка міститься у понятті прав людини, також має відповідні критерії та межі. Людині дозволено все, що прямо не заборонено законом – визначені межі свободи індивіда, які охороняють межі свободи іншої особи. Також, варто зазначити, що межі і характер такої свободи визначаються до характеру суспільних відносин і потреб індивіда.

Свобода як сутнісний зміст прав людини має гуманістичну спрямованість і, в історично сформованій думці, має вираз у теорії про вільну можливість реалізовувати свої потреби і інтереси. В даному контексті свобода індивіда тотожна поняттю можливість індивіда. Якщо людина обмежена у своїх можливостях з боку держави, то вона обмежена у своїй свободі і, логічно, у своїх правах. Доречно сказати, що принцип гуманізму бере свої витoki саме з ідеї прав людини, в центрі формування законодавства знаходиться не сама правова категорія, а гуманістична ідея свободи індивіда.

Проте, поняття свободи та її міра не мають і не можуть мати свого остаточного виміру. Свобода індивіда не є усталеною формою, а є відображенням потреб індивіда до зовнішнього розвитку і прогресу, а тому, як і суспільство та суспільні явища, знаходиться у постійному процесі прогресу.

Сучасний ідеал свободи індивіда сформований у відповідності до розуміння концепції права і його призначення. На сьогодні, свобода індивіда є виміром, який визначає соціальне становище людини у суспільстві та його взаємовідносини із державою. Це образ можливої та дозволеної поведінки людини в суспільстві, головний показник демократизму суспільства і держави, зокрема правової держави і громадянського суспільства [2, с. 15].

Складно говорити про утопічне визнання прав людини до єдиновизначених стандартів прав людини, коли існують розбіжності у ціннісних пріоритетах, моральних поглядах та культурно-історичній спадщини. Проте, важливим залишається прагнення людства до визнання та прийняття єдиної концепції прав людини з метою об'єктивного забезпечення даної ціннісної категорії права. У світовій спільності, теоретико-методологічними орієнтирами слугують чинні міжнародно-правові акти, зокрема Хартія прав людини, яка включає Загальну Декларацію прав людини, Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права, Міжнародний пакт про громадянські і політичні права та Факультативний протокол до Міжнародного пакту про громадянські і політичні права. Зазначені міжнародні стандарти є узагальненням

історичного досвіду людства у пізнанні та визначенні прав людини, питаннях розуміння свободи індивіда. Але це не означає, що права людини, які зазначені у даних міжнародних документах є вичерпними. Рівень і вимоги сучасного знання про права людини слугують тією методологічною базою, на якій проводиться аналіз зародження і розвиток ідеї про права людини в конкретних історичних умовах життєдіяльності певного суспільства [1, с. 42].

Що стосується історії розвитку української думки про поняття свободи і прав людини, то ми маємо тривалу і складну історію визнання зазначених категорій. На кожному історичному етапі розвитку української нації, ідея свободи мала свій вираз у системі уявлень відповідно до епохи. Але, єдиним, що було сталим і незмінним це постійне прагнення українського народу до свободи. І навіть сьогодні, попри зламанні кайдани пригнічення і тоталітаризму, ми все одно маємо виборювати своє право на свободу.

У період виникнення першої держави на території України, а саме Київської Русі (*першоджерела Антського права не залишилися у достатньому обсязі для детальнішого аналізу*) призначенням права було впорядкування суспільних відносин для забезпечення суспільного порядку. Враховуючи, що Київська Русь була ранньофеодальною, рабовласницькою державою, то передувало розуміння колективної свободи (поділ населення на класи і надання меж свободи відповідно до станового положення у суспільстві). В процесі розвитку суспільних відносин, важливу роль було віднесено свободі державній і політичній (визнання статусу державних утворень та розвиток міждержавних відносин). В часи, коли церква отримала владу тотожну державній і навіть перевагу над державою, у суспільстві панувала ідея релігійної свободи. Ті представники населення, які були пригнічені за класовою ознакою, бідні та незабезпечені, прагнули отримати соціальну свободу (рівність класів і рівність класових можливостей – селянські повстання, козацтво). В подальшому розвитку правової думки в Україні, панувала ідея свободи нації (визнання УНР, об'єднання ЗУНР і УНР і до самої незалежності України).

Цікавим є те, що свобода набуває правової цінності і втілюється у змісті прав людини лише коли її реалізація тісно пов'язана із суспільними відносинами. До тих пір, поки людина не вступає у взаємодію з іншими носіями прав, її свобода не потребує врегулювання.

Проводячи аналіз розвитку ідеї свободи у змісті прав людини, можна стверджувати, що зміст поняття свободи на кожному етапі історичного розвитку людства мав своє значення і своє відображення у правовому полі. І цей розвиток триває і у сучасному вимірі. Свідченням цього є виокремлення четвертого покоління прав людини і, скоріш за все, не

останнього.

Література

1. Мороз С.П. Свобода як виток ідеї прав людини в політико-правовій думці України (XI – XII ст.). Держава і регіони: збірник наукових праць. Юридичні і політичні науки. Вип. 44. Київ: Ін-т держави і права імені В.М. Корецького НАН України. 2009. 522 с.

2. Погорілко В.Ф., Головченко В.В., Сірий М.І. Права та свободи людини і громадянина в Україні. Київ: Ін Юре, 2009. 52 с.

УДК 340.342.7 (043.2)

Олещенко В.Ю., к.держ. упр.,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна
Олещенко А.Є., здобувач вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня,
Державний університет «Житомирська політехніка»,
м. Житомир, Україна

ВИЗНАЧЕННЯ ПРАВА НА КІБЕРБЕЗПЕКУ

Стрімкий розвиток сучасних інформаційних технологій – процес, які людство не тільки спостерігає, а й також відчуває на собі. Зазначений процес має багато позитивного впливу на сучасне світове суспільство, проте, поряд з цим, несе в собі багато питань, загроз та викликів. Одним із цих викликів є питання щодо захисту інформаційних прав, які мають вираз у захисті персональної, конфіденційної, таємної, службової інформації тощо, розголошення якої може привести до загрози життю, свободі, безпеці особи.

Формування національної системи забезпечення кібернетичної та інформаційної безпеки є не лише актуальним напрямом державної політики сьогодні, а й нагальним питанням в умовах війни на території нашої держави. Як вже зазначалося вище, інформаційні технології окрім позитивного впливу на світове суспільство, таке як встановлення міжнародної співпраці, забезпечення міжнародної стабільності і безпеки, можуть бути використані і з метою порушення цього світового балансу і масштаб від такого негативного використання інформаційних технологій буде значно більше, враховуючи той факт, що ймовірна швидкість настання негативних наслідків за рахунок використання інформаційних технологій значно скоріша, ніж інші суспільні методики. Також, ще одним важливим моментом у цьому питанні є те, що комп'ютерні мережі охоплюють майже всі країни світу і це сприяє швидкому підвищенню злочинної «кваліфікації» і рівню їх професійних знань і умінь.